

VALTUUSTOALOITE SOSIAALISEN RUOKAKAUPAN SAAMISEKSI TAMPEREELLE

Tukholman kaupunkilähetys (Stockholms Stadsmission) ylläpitää sosiaalisia ruokakauppoja (Matmission). Kauppoja on viisi. Sosiaalinen ruokakauppa on tarkoitettu ensisijaisesti kaupan jäsenille. Jäsenyyttä voivat hakea pienituloiset ihmiset, joilla on vaikeuksia tehdä ostoksia tavallisissa ruokakaupoissa. Sosiaalisessa ruokakaupassa jäsenet ostavat tuotteita alennettuun hintaan ja ei-jäsenet normaaliin hintaan. Myytävä ruoka on lahjoitettua hävikkiruokaa. Lisäksi sosiaaliset ruokakaupat tarjoavat mahdollisuuksia työharjoitteluun ja työssä oppiseen, mikä luo mahdollisuuksia työllistymiseen yksityiselle sektorille.

Sosiaalisen ruokakaupan toiminta-ajatuksessa on monta hyvää asiaa. Vähävaraiset ihmiset voivat ostaa ruokaa hintaan, joka on heille mahdollinen. Ihmisten ei myöskään tarvitse jonottaa ruoka-apua ulkona julkisissa tiloissa muiden katseiden alla. Samalla voi myös valita tuotteita sen mukaan mitä itse tarvitsee, eikä vastaanottaa valmiiksi kerättyjä tuotteita, joita kaikki ei voi välttämättä käyttää.

Tampereen seurakuntien ylläpitämä Puoti -kauppa Nekalassa toimii hyvin samantapaisella ajatuksella. Tällaiselle toiminnalle olisi kuitenkin nyt laajempaa tarvetta, kun entistä useampi joutuu turvautumaan ruoka-apuun. Tampereella olisi hyvä olla sosiaalinen ruokakauppa helposti tavoitettavassa paikassa toimivien joukkoliikenneyhteyksien varrella esimerkiksi kaupungin keskustassa. Sosiaalisen ruokakaupan toiminnalla myös vähennettäisiin tai parhaimmillaan poistettaisiin tarve jonottaa ruoka-apua ulkona. Mahdollisessa toiminnassa tulee toki ottaa huomioon saatavilla olevan lahjoitusruuan saatavuus, joka on ollut laskussa ruuan hinnan kallistumisen vuoksi.

Me valtuustoaloitteen allekirjoittajat esitämme, että Tampereen kaupunki selvittää mahdollisuutta sosiaalisen ruokakaupan perustamiseksi Tampereelle yhteistyössä muiden ruokajakelua tekevien toimijoiden kanssa.

Tampereella 9.5.2023

Mikko Aaltonen

Minna Minkkinen

Liban Sheikh

Miila Halonen-Saari

ILUKA PORTTINEN

Antti Hiltti

Noora Tapio

Milka Hanhela

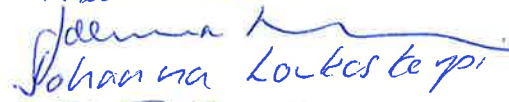
Ulla-Leena Alppi

Jouni Siren

MAHMUD MACHAAL

Johanna Loukas teppi

Sofia Julin

Jini Suomela

Brigita Krasniqi

Merve Caglayan

Petteri Siuro

Pekka Salmi

KIRSI KAUNEN

KIRSI KAUNEN

Vilma Järvisalo

Orso Työskynen

Juho L.
Juho Kestekallio

Juho Skuteli

Mirja Salmijärvi

HANNA SAREILA

Matti Järvinen

Vilho Kaskilampi

Katresine Mayra

IDA LEINO

Anne-Mari Jusik

Jouko Markkanen

Elina Jämsen

Lassi Kalena

Aarne Raevaara

Valtuustoaloite nuorten, osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien työmarkkina-aseman parantamiseksi

Tällä hetkellä Tampereella on useilla aloilla suuri pula työntekijöistä. Työvoimapula koskettaa mm. kiinteistöhuoltoa, kotipalvelutoimintaa ja metalli- ja konepajateollisuutta, sekä ravintola-, siivous- ja sote-alaa. Osatyökykyisten vastuullinen työllistäminen voisi olla osa ratkaisua tähän kohtaanto-ongelmaan.

Osatyökykyisissä on valtava työvoimapotentiaali. Osatyökykyisten työkyky saadaan käyttöön esimerkiksi räätälöimällä työtehtäviä ja -aikoja. Potentiaalia ei kuitenkaan ole osattu hyödyntää tarpeeksi Tampereen seudulla. Monilla osatyökykyisillä on koulutusta ja motivaatiota tehdä töitä, mutta työllistyminen saattaa estyä esimerkiksi riittämättömien työllisyyden tukipalvelujen tai työnantajien ennakkoluulojen vuoksi.

Mikäli vaikeasti työllistyvien palvelutarpeisiin ei kyetä vastaamaan, työkyvyttömyyden, tukiriippuvuuden ja köyhyyden riski kasvaa. Tämä on niin inhimillisesti kuin taloudellisestikin kestäväntöntä. Tampereen kaupungilla tulisi siis olla suuri intressi vaikeasti työllistyvien henkilöiden työmarkkina-aseman parantamiseen. Varsinkin kun vuoden 2025 alussa TE-palvelut siirtyvät kunnille ja uusi rahoitusmalli tulee käyttöön. Jatkossa kuntien työttömyysturvamenojen osuus tulee kasvamaan huomattavasti ja työllisyyskehityksellä on suurempi vaikutus kuntien rahoitusasemaan.

Mallissa kuntien työttömyysturvavastuu laajentuu ja alkaa varhaisemmin – työttömyysetuuden perusosan suuruisen osan rahoitukseen osallistutaan nykyistä varhaisemmassa vaiheessa, lisäksi rahoitusvastuu laajenee koskemaan myös ansio- ja peruspäivärahaa. Kuntien rahoitusvastuu poistuu vasta, kun henkilön tarve työttömyysturvalle poistuu. Jatkossa työttömien aktivointi palveluihin ei poista kuntien maksuvastuuta. Mitä pidempään työttömyys kestää, sitä suurempi vastuu kunnalla on työttömyysetuuden rahoittamisesta.

Tampereen tulisi antaa tietoa osatyökykyisyydestä systemaattisemmin ja laajemmin työnantajapuolelle, sekä tarjota osaamista ja tukea työn ja työympäristön räätälöimisessä.

Etenkin työsuhteen alkuvaiheessa tukeen tulisi tehdä suuria panostuksia, esimerkiksi työhönvalmennuksen tai työyhteisövalmennuksen kautta, jotta rekrytoinnin mahdollinen epäonnistuminen ei olisi liian suuri taloudellinen riski työnantajalle. On tärkeää taata kokemus, että rekrytoiminen on riittävän helppoa ja riskitöntä. Vuoden 2021 kyselyssä työllistämisehtoon sitoutuneista palveluntuottajista selkeä enemmistö (62 %) oli tyytyväisiä rekrytointiin. Kuitenkin esiin nousi myös toive suuremmasta tuesta perehdytykseen ja jalkautuvaan tukeen työpaikalle. Työnantajien, työvoimaviranomaisten ja välityömarkkinatoimijoiden välisen, mahdollisimman saumattoman, yhteistyön varmistaminen on myös tärkeää.

Tampereella tulee kokeilla tuetun työllistymisen näyttöön perustuvaa IPS-toimintamallia, jonka tieteellisin kriteerein on osoitettu olevan vaikuttava keino parantaa osatyökykyisten työhön kiinnittymistä, työhön paluuta ja työssä jaksamista. Tulokset ovat lupaavia erityisesti mielenterveyskuntoutujien ja alle 30-vuotiaiden kohderyhmissä. Kansainvälisten tutkimusten mukaan mallin tuloksellisuus on kaksi- tai kolminkertainen verrokkipalveluihin nähden. Malli on palvelukokonaisuus, jossa työhönvalmennus integroidaan psykiatriseen hoitoon ja kuntoutukseen. Työllistymisen tuki ja työnteko ovat siis osa kuntoutumista. Mallissa työhönvalmentaja etsii avoimilta työmarkkinoilta työpaikan, jossa asiakkaan vahvuudet ja voimavarat sekä työnantajan työvoiman tarve kohtaavat. Työhönvalmentaja tukee etenkin alkuvaiheessa asiakasta mm. työtehtävien räätälöimisessä, työsuhteeseen orientoitumisessa ja työn oppimisessa. Työhönvalmentaja antaa tukea myös työnantajalle, sekä auttaa työyhteisöä rakentamaan asiakkaalle jatkotuen. Asiakkaan tukena on työhönvalmentajan lisäksi psykiatrinen hoitotaho.

Tampereen tulisi tehdä aktiivisempaa selvitystyötä siitä, mikä kannustaisi yrityksiä palkkaamaan heikommassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä. Tällä hetkellä Tampere mm. tarjoaa tietyin edellytyksin yrityksille rekrytointilisää. Tampere voisi esimerkiksi jatkossa harkita yrityksen vuokramaksujen helpottamista määräaikaisesti rekrytoidessaan vaikeasti työllistyvän henkilön.

Osatyökykyisten työllistymistä voidaan tukea työllistämisehdolla eli asettamalla julkisen rahankäytön ehdoksi osatyökykyisten työllistäminen kohteessa, johon julkista rahaa käytetään. Laissa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista on säännöksiä työllistämiskriteerin käyttämisestä. Pykälän 2 mukaan hankintayksikkö voi asettaa

hinta-laatusuhteen vertailuperusteita, jotka liittyvät mm. yhteiskunnallisiin tai sosiaalisiin näkökohtiin. Lisäksi pykälän 98 nojalla hankintayksikkö voi asettaa hankintasopimuksen toteuttamiselle erityisehtoja, jotka voivat liittyä mm. hankinnan taloudellisiin, sosiaalisiin tai työllisyysnäkökohtiin. Työllisyyden edistäminen kuuluu kunnan yhteiskunnallisiin tavoitteisiin eli kun julkisia varoja käytetään työntekoa edellyttävään kohteeseen, voidaan luontevasti toteuttaa useita tavoitteita.

Tampereen kaupunki kertoo verkkosivuillaan tekevänsä vastuullisia hankintoja rohkaisemalla työnantajia rekrytointiin työllistämisehdolla. Kaupunki lupaa seuraavasti: ”Kun kaupunki hankkii urakoita tai palveluja, sopimukseen sisältyy työllistämisehto, joka velvoittaa sopimuskumppania työllistämään sellaisia työttömiä työnhakijoita, joille työllistyminen muuten on eri syistä haastavaa.” Tämä ei Tampereella pidä paikkaansa, sillä näissä hankinnoissa työllistämisehdon noudattaminen on yrityksille vapaaehtoista. Se on ainoastaan suositus, eli vaikka yritys sitoutuu noudattamaan työllistämisehtoa, sillä ei ole merkitystä kilpailutuksessa. Työllistämisehtoa on käytetty laskennallisesti vähäpätöisillä summilla suhteutettuna hankkeiden kokoon. Eikä se pelkkänä suosituksena täytä määritelmäänsä. Muutenkaan ei ole oikein kaupungilta markkinoida itseään työllistämisehtoa toteuttavana kaupunkina, jos se ei sitä tosiasiallisesti ole.

Tampereen kaupungin tulee jatkossa käyttää hankinnoissaan työllistämisehtoa velvoittavasti. Velvoittavuudesta huolimatta työllistämisehto tulee nähdä mahdollisuutena. Työ voi tuoda elämään merkityksellisyyttä, kasvattaa itseluottamusta ja lisätä yhteiskuntaosallisuutta. Varsinkin tilanteessa, jossa yritykset kärvistelevät työntekijäpulasta, asennemuutos on lähes välttämätöntä. Kun työ- ja toimintaympäristöt muuttuvat, on myös toimintatapojen muututtava, esimerkiksi moninaistamalla työnteon muotoja ja tekemällä joustoja työaikaan. Osatyökykyiset kykenevät antamaan työpanoksensa, jos työ muokataan työkykyyn sopivaksi. Heidät tulisi kohdata ensisijaisesti osaamisen ja motivaation kautta, eikä työkyvyn rajoitteiden.

Lisäksi Tampereen tulee suurena työnantajana näyttää esimerkkiä luomalla palvelualuekohtaisesti kiintiöitä heikossa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille yhteistyössä esimerkiksi erityisammattioppilaitosten ja välityömarkkinatoimijoiden kanssa.

Nuorten työllisyysohjelman valmistelussa tulee kiinnittää huomiota erikseen myös vaikeasti työllistyviin nuoriin. Esimerkiksi heikossa työmarkkina-asemassa oleville nuorille voisi olla erillinen kiintiö nuorille varattuihin työpaikkoihin. Tämä on taloudellisestikin perusteltua, sillä kuntaosuudella olevien asiakkaiden määrä korostuu alle 30-vuotiaiden ikäryhmissä. Tampereella työmarkkinatuen kuntaosuudella 65 prosenttia on alle 30-vuotiaita tuoreiden tilastojen valossa. Yhteistyötä asian tiimoilta voitaisiin tehdä esimerkiksi Ohjaamon, erityisammattioppilaitosten ja välityömarkkinatoimijoiden kanssa.

Työllisyyttä edistävien palveluiden hankinnoissa on varmistettava, että myös pienet välityömarkkinatoimijat pystyvät osallistumaan kilpailutuksiin palveluntuottajina. Muussa tapauksessa menetettäisiin pitkän kokemuksen tietämystä tarvelähtöisistä työllisyyspalveluista. Välityömarkkinasektori auttaa erityisesti nuoria ja vähäisen koulutuksen omaavia henkilöitä työllistymään avoimille työmarkkinoille. Tätä tukee tiivis yhteistyö oppilaitosten, varsinkin erityisammattioppilaitosten, kanssa.

Esitämme, että Tampereen kaupunki antaa paremmin tietoa osatyökykyisyydestä, sekä tarjoaa yrityksille tukea työn räätälöimisessä, etenkin työsuhteen alkuvaiheessa. Tampereella tulee kokeilla IPS-toimintamallia osana työllisyydenhoitoa. Tampereen pitää selvittää aktiivisemmin, mikä kannustaa palkkaamaan heikossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä. Tampereen on käytettävä julkisissa hankinnoissaan velvoittavaa työllistämisehtoa. Tampereen pitää työnantajana selvittää mahdollisuutta ottaa käyttöön kiintiöt heikossa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille palvelualueillaan. Myös heikossa työmarkkina-asemassa oleville nuorille pitää olla erilliset kiintiöt. Työllisyyttä edistävien palveluiden hankinnoissa on varmistettava, että myös pienet välityömarkkinatoimijat pystyvät osallistumaan kilpailutuksiin palveluntuottajina.

Tampereella 10.5.2023

Ulla Kampman (sd.)

Saana Kuusipalo (sd.)

Allekirjoittanut:

Pekka Salmi (sd.)

Valtuustoaloitteessani esitän, että Tampereen varhaiskasvatuksen historiasta sen alkuaajoista lähtien kirjoitetaan historiikki.

Varhaiskasvatuksen merkitys opinpolun merkittävänä perustana on viime vuosina vahvistunut ja varmistunut. Varhaiskasvatus on lapsen oikeus eikä enää vain vanhemman oikeus saada lapsi päiväkotiin kun vanhempi itse käy työssä tai opiskelee. Päivähoidosta on siirrytty varhaiskasvatukseen ja suurin osa varhaiskasvatusta tarjotaan päiväkodeissa.

Laki lasten päivähoidosta annettiin 1973 eli laki (nykyisin Varhaiskasvatuslaki) täyttää 50 vuotta. Vuosi 1973 onkin merkittävä sillä aiemmin käytössä olleet seimi ja lastentarha korvattiin päiväkodeilla. Suomeen ensimmäinen päiväkoti perustettiin 135 vuotta sitten. Vuonna 1888 perustettu kansanlastentarha oli ensimmäinen lajiaan Pohjoismaissa.

Entä Tampere? Mitä tiedetään varhaiskasvatuksen historiasta Tampereella? Mikä rooli oli esimerkiksi Finlaysonilla? Millaista oli sotien aika lastentarhoissa? Ketkä pääsivät lastentarhaan 1950-luvulla? Miksi osapäivähoito oli suosittua vielä 1980-luvulla? Tampereella ei ole laadittu historiikkia varhaiskasvatuksesta eli seimistä ja lastentarhoista päiväkoteihin.

Varhaiskasvatuksen historiikkeja on laadittu Oulussa, Turussa, Lappeenrannassa ja Porissa. Muutamissa kunnissa on laadittu yksittäisten päiväkotien historiikkeja.

Varhaiskasvatuksen merkitys lapselle, henkilökunnalle ja vanhemmille on merkittävä ja siksi olisi tärkeää saada kirjattua ajankuvaa eri vuosikymmeniltä.

On aika kirjoittaa historiikin muotoon myös Tampereen varhaiskasvatuksen historia.

Anne Liimola

TAMPEREEN NUORISOVALTUUSTO

Aloite Nuorisopassin laajentamisesta

Päiväys 3.5.2023

Tamperelaisilla yläkouluikäisillä on mahdollisuus käyttää Nuorisopassia uusiin harrastuksiin tutustumiseen, elämyksiin ja aktiviteetteihin. Nuorisopassin tarjoamat mahdollisuudet eivät kuitenkaan ole tasa-arvoisia kaikkia nuoria kohtaan. Yhdeksäsluokkalaisille Nuorisopassin kesto on puolet lyhyempi kuin seitsemäs- ja kahdeksäsluokkalaisille. Nuorisopassin saldo myös vaihtelee käyttäjän luokka-asteen mukaan. Toisen asteen opiskelijoille mahdollisuutta Nuorisopassiin ei tarjota lainkaan.

Nuorisovaltuusto haluaa aloitteellaan laajentaa mahdollisuutta Nuorisopassin käyttöön myös toisen asteen opiskelijoille. Lisäksi olisi tärkeää, että jokainen Nuorisopassin käyttäjä saisi saman määrän rahaa käyttöönsä, joka saavutettaisiin rahojen tasapuolisemmalla kohdentamisella. Nämä toimet vaatisivat, että Nuorisopassiin ja Tampere Junior -kehitysohjelmaan budjetoitaisiin lisää rahaa.

Nuorisovaltuustolle on perusteltu Nuorisopassin ikähaarukkaa sillä, että yläasteikään tultaessa harrastuksesta poisjättäytyviä on eniten. Kuitenkin monelle yksinasuvalle lukio- tai ammattikouluopiskelijalle Nuorisopassin käyttömahdollisuus tarjoaisi paljon lisää edellytyksiä harrastamiseen, kun ei tarvitsisi miettiä aktiviteettien vaikutusta omaan talouteen. Vaiheessa, jossa nuori alkaa itsenäistymään taloudellisesti, olisi tärkeää, että nuorta tuetaan myös harrastamiseen ja kulttuuriin, ja että jokaisella nuorella olisi mahdollisuus käyttää näitä palveluita hyväkseen vapaa-ajan hyvinvointiinsa ystäviensä kanssa.

Nuorisopassin pitäisi olla tasavertainen jokaiselle nuorelle. Hankkeen nimi on Nuorisopassi, ei Ylästepassi. Myös toisen asteen opiskelijat kuuluvat nuorisoon ja ansaitsevat tukea harrastamiseen ja vapaa-ajan aktiviteetteihin. Jos haluamme saada lisää nuoria kiinnostumaan kulttuurista, saada nuoria liikkumaan enemmän ja saada heille jotain muuta tekemistä ostoskeskuksissa hengailun rinnalle, olisi Nuorisopassin laajentaminen hyvä, konkreettinen ja kannustava keino näihin asioihin puuttumiseen.

Nuorisopassin laajentaminen lisäisi toisen asteen opiskelijoiden harrastamista, urheilemista ja kiinnostusta esimerkiksi kulttuuria kohtaan. Nuorisopassin laajentaminen voisi myös toimia vetovoimatekijänä Tampereen kaupungille. Nuorisopassin laajentaminen ja sovelluksessa olevan summan tasaaminen ikäluokkien kesken edistäisi nuorten välistä harrastamisen tasa-arvoa. Nuorisovaltuusto olisi myös mielellään mukana viestimässä Nuorisopassin käyttömahdollisuudesta nuorille, jotta mahdollisimman moni hyödyntäisi etuuttaan.

Tampereen nuorisovaltuusto esittää, että Nuorisopassi laajennetaan tamperelaisiin toisen asteen opiskelijoihin ja että sovelluksessa oleva rahasumma tasattaisiin, jotta kaikilla olisi saman verran rahaa käytössään.

Lisätietoja

Tampereen Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuusto@tampere.fi